

Vår ref. 24/1477 - 32
Saksbehandler Rune Jostein Eide
Dato 25.06.2026

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
26/26	Utvalg for inkludering, frivillighet og kultur	27.08.2026

Gea Norvegica Geoparken, gjennomgang og vurdering av avtale

Kommunedirektørens innstilling

Saken tas til orientering.

Bakgrunn for saken

I bystyret sak [171/25](#) Handlingsplan og økonomiplan 2026–2029 ble dette vedtatt:
Tilskuddet til Gea Norvegica Geopark videreføres uten deflatorjustering i 2026.
Formannskapet ber om at avtalene med Gea Norvegica Geopark og Telemarkskanalen natur- og kulturpark gjennomgås og vurderes før neste budsjettbehandling.

Denne saken gjelder gjennomgang og vurdering av selskapsavtalen til Gea Norvegica Geopark IKS (vedlegg 1), beskrivelse av avtalens innhold, samt Skien kommunes økonomiske bidrag og deltakelse i selskapet.

Organisering

Gea Norvegica Geopark IKS er et interkommunalt selskap opprettet med hjemmel i lov om interkommunale selskaper. Selskapet er et eget rettssubjekt, og styret har arbeidsgiveransvaret. Selskapet har kontorer i Bamble. Representantskapet vedtar lokalisering av hovedkontor.

Selskapets organer er representantskapet, styret og daglig leder. Representantskapet er selskapets øverste myndighet. Hver av de kommunale eierne møter med én representant, mens fylkeskommunene møter med to representanter hver. Representantskapet velger selskapets styre. Styret har ansvar for selskapets drift og organisering, mens daglig leder administrerer virksomheten i tråd med gjeldende bestemmelser og vedtak fattet av styret. Skien kommune har et medlem i representantskapet, samt et varamedlem i selskapets styre.

Selskapet har fem faste ansatte fordelt på 4,8 årsverk i tillegg til midlertidig ansatte knyttet til pågående prosjekter.

Samarbeidet reguleres gjennom selskapsavtalen for Gea Norvegica Geopark IKS. Avtalen regulerer blant annet selskapets formål, deltakernes eierandel og ansvarsandel, representantskapets og styrets oppgaver, økonomiforvaltning, regnskap, revisjon, endring av selskapsavtalen og eventuell uttreden eller oppløsning.

Deltakernes eierandel samsvarer med innskuddsdelen til selskapets driftsfond. Ansvarsandelen i selskapet er sammenfallende med eierandelen.

Eiernes prosentvise eierandel fordeler seg slik:

Eiere	%-eierandel
Bamble kommune	2,75
Kragerø kommune	2,29
Larvik kommune	8,26
Nome kommune	1,38
Porsgrunn kommune	6,42
Siljan kommune	0,46
Skien kommune	9,63
Telemark fylkeskommune	34,405
Vestfold fylkeskommune	34,405

De årlige innbetalingene forventes regulert i henhold til årets deflator fra SSB. Oppjustering av de årlige innbetalingene kan foreslås av representantskapet.

Selskapets samlede inntekter var i 2025 kr. 8 540 055. Av dette var ca. kr. 2 500 000 eksterne midler knyttet til prosjekter og undervisning, blant annet midler fra den norske UNESCO kommisjonen, Nordplus-prosjekt, tilskudd til sommeraktiviteter og kystryddingsprosjektet "Rydd i tide". I tillegg kom kr. 800 000 i tilskudd over statsbudsjettet til statusen som UNESCO global Geopark. Overføring av driftstilskudd fra eierne utgjorde kr. 5 174 938, hvorav Skien kommunes andel i 2025 var kr. 498 600. Skien kommune vedtok å videreføre tilskuddet for 2026 uten deflatorjustering.

Den enkelte deltaker kan tre ut av selskapet. Slik uttreden skal varsles ett år på forhånd.

Formål

Gea Norvegica Geopark IKS har som formål å formidle områdets geologiske naturarv og vise sammenhengen mellom geologi, natur, kultur og samfunnsutvikling. Selskapet skal arbeide for å opprettholde status som UNESCO Global Geopark, bidra til bærekraftig bruk av den geologiske naturarven, tilrettelegge geologiske attraksjoner og styrke kunnskap, identitet og stolthet i regionen. Geoparken skal samarbeide med eierkommunene, offentlige aktører, næringsliv, organisasjoner og andre relevante miljøer om aktiviteter, formidling og forvaltning av attraksjoner i geoparkområdet.

Relevans for Skien kommune

Gea Norvegica Geoparks rolle er å være fagmiljø, formidler, koordinator og nettverksbygger innen geologisk naturarv, natur- og kulturformidling og bærekraftig samfunnsutvikling. Geoparken skal bidra til kunnskap om regionens natur- og kulturverdier og tilrettelegge for bærekraftig bruk av disse verdiene.

Årsberetningen for 2025 (vedlegg 2) beskriver noe av selskapets aktivitet siste år.

Her er eksempler på gjennomførte, igangsatte og planlagte tiltak med relevans for Skien kommune:

1. Undervisning og formidling til skoler
Geoparken tilbyr undervisningsopplegg til skoler i geoparkkommunene, blant annet «Geolog og forsker for en dag», utviklet i samarbeid med DuVerden vitensenter. I perioden 2023–2025 har om lag 800 elever på 8. trinn i Skien deltatt på «Geolog og

forsker for en dag» fra skolene Mæla, Gjerpen, Kongerød, Menstad og Gimsøy. Totalt har om lag 2700 elever på 8. trinn deltatt i samarbeidet med DuVerden vitensenter i perioden 2023–2025. Geoparken omtaler også undervisning ved Kapitelberget med Gjerpen ungdomsskole, testopplegg med Kollmyr skole og Århus gård, og uteundervisning med Svanen skole på Rognstranda og Steinvika.

2. Digitale ressurser

Geoparkens nettside <https://www.geoparken.no/undervisning> tilbyr digitale ressurser og undervisningsinnhold rettet mot ulike aldersgrupper. Ressursene kan brukes som supplement til undervisning, formidling, forberedelse til turer og feltarbeid.

3. Rydd i Tide – marin forsøpling

Geoparken er en av aktørene i Norge som driver «Rydd i Tide» for Handelens Miljøfond. I Skien kommune har Geoparken tidligere lagt ned 750 arbeidstimer i felt for å rydde 13 kilometer kystlinje i Volls fjorden, hvor 11 500 kilo avfall er fjernet. I 2026 er det gjennomført vedlikeholdsrydding i Volls fjorden fra Knardalsstrand til Skien havneterminal. Arbeidet omfatter 400 arbeidstimer og 4 tonn søppel. Forskerlinjen ved Skien videregående skole har tidligere deltatt i aksjoner, og erfaringen er brukt videre i faget Teknologi og forskningslære. Geoparken opplyser også at arbeidet med strandrydding bidrar til å finansiere stillingsressurser som brukes til undervisning og formidling.

4. Besøkssenter i Langesund som ressurs for skolene

Geoparken etablerer nytt besøkssenter i Langesund. Senteret vil være åpent og gratis for skoler i geoparkkommunene gjennom året. Det planlegges undervisningsopplegg for ulike klassetrinn.

5. Tilbud til kommunale barnehager

Geoparken tilbyr tilpassede turer for kommunale barnehager når barnehagene selv tar initiativ. Opplegget tilpasses stedet barnehagen foreslår.

6. Guidede turer, foredrag og publikumsturer

Geoparken gjennomfører guidede turer, byvandring, pub-talks og andre formidlingstiltak med tema innen geologi, naturhistorie, kultur og landskap. Geoparken opplyser at den deltar i aktiviteter der kunnskapen er relevant, blant annet samarbeid om kommunale arrangementer som Turist i egen by.

7. Reiseliv og næringsutvikling

Geoparken samarbeider med Visit-selskaper og andre aktører om naturbaserte opplevelser, vertskap og formidling. Geoparken bidrar med kunnskap om naturarv, landskap og lokale ressurser.

8. Publikasjoner, informasjonsmateriell og skilt

Geoparken oppdaterer og utvikler brosjyrer, informasjonsmateriell og informasjonsskilt, blant annet hefter og brosjyrer om Steinfamilien, Fensfeltet og Steinvika, samt løpende fornying av informasjonsskilt. Geoparken peker også på Venstøp, Fossum, Glasergruva, Kapitelberget og Pyrolab'en på Klosterøya som relevante lokaliteter i Skien. Klosterøya er omtalt som en viktig lokalitet og som et tilskudd til byvandring og annen formidling. Geoparken har i 2026 også bidratt med kunnskap til skilt og formidling, blant annet ved Bakkestranda og Kapitelberget.

9. Digital formidling og samarbeid med USN

Geoparken deltar i prosjekter med USN om digital formidling og 3D-formidling. For eksempel 360-graders bilder og geologiske strukturer som grunnlag for digitale modeller.

10. Kompetanseutvikling for å bistå eierkommunene

Geoparken har styrket egen fagkompetanse innen geoteknikk for å kunne bistå eierne bedre innen relevante fagområder.

11. UNESCO-status, revalidering og formidlingsarenaer

En UNESCO Global Geopark er et geografisk område med geologisk naturarv av internasjonal vitenskapelig betydning, der naturarven brukes aktivt til kunnskap, formidling, bærekraftig utvikling, lokal identitet og verdiskaping. I UNESCO-systemet er dette en områdeutmerkelse på linje med verdensarv og biosfæreområder, men med et annet formål. En geopark er ikke først og fremst en vernestatus. Den handler om å kombinere geologi, natur, kultur, undervisning, reiseliv og lokal

samfunnsutvikling. Gea Norvegica beskriver dette som formidling av sammenhenger mellom geologisk mangfold og betydningen dette har for mennesker, miljø, kultur, jordbruk, samfunnsutvikling og bruk av naturressurser. Arbeidet består blant annet av utvikling av nye lokaler i Langesund, besøkssenter og utvikling av en UNESCO-portal.

12. Videre planer og utviklingsmuligheter

Geoparken peker på mulige videre utviklingsområder i Skien, blant annet områdene rundt Luksefjell, «treriksrysa» og Flekkeren, industrihistorie fra steinalder til i dag, videreutvikling av bærekraftig turisme, nye samarbeidspartnere og mer aktiv bruk av UNESCO-statusen.

Effekten av saken

Perspektiv	Negativ	Nøytral	Positiv	Ikke relevant
Konsekvens for klima på kort og lang sikt			X	
Konsekvens for miljøet på kort og lang sikt			X	
Økonomiske konsekvenser i et langt perspektiv		X		
Konsekvens for folkehelsen		X		

Kommunedirektørens vurdering og konklusjon

Gea Norvegica Geopark IKS ivaretar et regionalt fagmiljø innen geologisk naturarv, undervisning, formidling og bærekraftig utvikling. UNESCO-statusen gir tilgang til nasjonale og internasjonale nettverk, samtidig som den stiller krav til faglig kvalitet, aktivitet og langsiktig drift. Dette innebærer et felles ansvar for å ta vare på og synliggjøre geologiske verdier av internasjonal betydning. Som grunneier og samfunnsutvikler har Skien kommune et delansvar for å ivareta kommunens geologiske, natur- og kulturhistoriske ressurser. Dette ansvaret utøves blant annet gjennom deltakelsen i Geoparken, som bidrar til økt kompetanse, tilgang til faglige nettverk og styrket formidling av disse verdiene til innbyggere, besøkende og kommende generasjoner - utover det kommuneadministrasjonen har ressurser til.

Kommunen får gevinster gjennom undervisningsopplegg, utvikling av læringsarenaer, formidlingsaktiviteter, miljøarbeid, strandrydding, reiselivsutvikling og styrking av lokal identitet.

Skien kommune er den største kommunale bidragsyteren til selskapet. Geoparken har besøksadresse i Langesund. Geoparken har som mål å være synlig og aktiv i alle eierkommunene, og det bør vurderes hvordan aktiviteten kan styrkes ytterligere i Skien. Samtidig kan det stilles spørsmål ved om selskapet i stor nok grad klarer å hente ut potensialet med hensyn til formidling, reiseliv, attraktivitet mm, og særlig i forhold til Skien kommune som største kommunale bidragsyter.

En eventuell uttreden vil kunne gi en økonomisk innsparing etter varslingsfristen i selskapsavtalen. Samtidig vil kommunen miste innflytelse i selskapet og tilgang til geoparkens fagmiljø, prosjekter og nettverk. Som største kommunale eier vil en uttreden fra Skien også kunne få større konsekvenser for selskapets økonomiske grunnlag og aktivitetsnivå i hele regionen. Geoparken får støtte via Statsbudsjettet, og det lokale/regionale tilskuddet og prioriteringen ses ofte opp mot det statlige tilskuddet. Kommunedirektøren vurderer at det er hensiktsmessig å videreføre deltakelsen i Geoparken.

Kommunedirektøren vil bemerke at formålet med Gea Norvegica i seg selv er positivt. Likefullt ligger Skien kommune høyere enn Kostragruppe 11 når det gjelder tilskudd til kultur, og det bør vurderes om kommunens samlede tilskudd til lokale kulturhus, foreninger, lag og organisasjoner mm. kan reduseres. Kommunedirektøren mener generelt at avtalen og driftstilskuddet over tid må vurderes i forhold til utviklingen i kommunens økonomiske situasjon.

Selskapets årsberetning for 2025 viser et overskudd i driften. Hvorvidt det er mulig å bidra med et mindre beløp enn kommunen gjør i dag bør eventuelt vurderes i en dialog med øvrige eiere og selskapet.

Saken tas til orientering.

Vedlegg

Vedlegg 1 Selskapsavtale - Gea Norvegica geopark revidert 2024

Vedlegg 2 Innkalling agenda og sakspapirer Representantskaps møte Gea Norvegica Geopark IKS april 2026